

Mons. Fodor József

Isten Szolgája

DR. BOGDÁNYFY SZILÁRD

vértanú, püspök

(prédikációs vázlatok)

Kiadja
a Nagyváradai Római Katolikus Püsoökség
-2009-

A címlapon
DR. BOGDÁNYFY SZILÁRD ARCKÉPE

Készült a nagyváradai Litera Print nyomdában
Tel: 0732-115445, Email: literaprint@gmail.com

**ISTEN SZOLGÁJA
BOGDÁNFFY SZILÁRD
VÉRTANÚ PÜSPÖK
BOLDOGGÁ AVATÁSÁÉRT**

Isten Szolgája Dr. BOGDÁNFFY SZILÁRD 1911. február 21-én született a Torontál vármegyei Crna Bara - Feketető nagyközségben. A temesvári Piarista Főgimnáziumban érettségizett, utána pedig a nagyváradai Papnevelő Intézetbe jelentkezett. Mayer Antal apostoli kormányzó a budapesti Pázmány Péter Katolikus Tudományegyetemre küldte. 1934. június 29-én szentelte pappá Fiedler István szatmár-nagyváradai püspök az újonnan épített és azon a napon megáldott váradóssi új Lisieux-i Szent Teréz templomban. Teológiai és gimnáziumi tanárként Nagyvárad magyar és román tannyelvű iskoláiban egyaránt tisztelve szeretett és nagyrabecsült nevelő volt. 1947-ben Isten Szolgája Dr. Scheffler János szatmári püspök, váradai apostoli kormányzó áthelyezte Szatmárra, hogy tanácsosi jogkörrel felruházva az egyházkormányzatban segítségére legyen, mert a szatmári központi papság egy, a püspöki palotát ért bombatalálat következtében meghalt. 1949. február 14-én Bukarestben titokban szentelte püspökké Gerard Patrik O'Hara nuncius. Ugyanezen év április 5-én letartóztatták és az ország különböző börtöneiben raboskodott mígnem 1953. október 1-én a nagyenyedi börtönben vértanúhalált halt. Boldoggá avatási eljárása egyházmegyei szinten 1993. október 8-án kezdődött el, amit a Szenttéavatási Kongregáció 1994. február 4-én keltezett leiratával jóváhagyott, engedélyezve az „Isten Szolgája” cím használatát, majd 2001. március 5-én elfogadta a boldogemlékű püspök életéről szóló dokumentációt, amely egy 250 oldalas adatgyűjtemény. Ez év szeptemberében írásban fordultam az illetékes kongregációhoz és kértem az ügy előremozdítását kifejezván azt, hogy egész egyházmegyéinknek

nagy lelki haszonnal járna vértanú püspökünk boldoggá avatása. Ezt követően a teológus bizottság ez év október 17-én dogmatikai szempontból is megvizsgálta és elfogadta a betervezett dokumentációt megállapítva, hogy amennyiben a Szentatya beleegyezését adja, Bogdánffy Szilárd Krisztus vértanújának nevezhető. Még a bíborosi kollégium jóváhagyása szükséges, amely 2010. január 12-re kitűzött ülésén tárgyija a Bogdánffy ügyet is. Ezután maga a Szentatya hirdeti ki és engedélyezi a boldoggá avatást.

December 4-én az ügy előmozdítása érdekében Rómába utaztam és 5-én kihallgatáson fogadott Angelo Amato érsek úr Őexcellenciája, a Szenttéavatási Kongregáció prefektusa, akinek ismételten előadtam, hogy milyen nagy lelki haszon volna az itt élő katolikusok és egész közösségünk számára a boldoggá avatás. Felidézve a vértanú püspök hősiességét, munkáját és szenvedését, a Krisztus és az Egyház iránti hűsége miatt elszenvedett kínzásokat, a ma embere hitében megerősödve, nagyobb odaadással vállalja az Egyházhoz való tartozást.

A Prefektus Úr Őexcellenciájával folytatott megbeszélés örömmel és bizakodással töltött el, és ezt az örömet Paptestvéreimmel és Híveimmel is meg akarom osztani, mert úgy hiszem, hogy a közeljövőben az 56 évvel ezelőtt, 1953-ban, vértanúhalált halt Isten Szolgája Szilárd püspökünket a pápai kegy népünk boldogjai sorába emeli, amely ünnepélyes szertartást majd itt Nagyváradon tervezünk megtartani. 1192. február 2-án volt szenttéavatás Nagyváradon, amikor egyházmegyénk alapító védőszentjét Szent László királyt avatták szentté. 1018 év után ismét részünk lehet egy ilyen magasztos, valóban történelmi eseményben és szent ünneplésben.

A boldoggáavatás mielőbbi megvalósulásáért, szeretettel kérem Főisztelendő Paptestvéreimet, hogy híveikkel együtt buzgón imádkozzanak. Prédikációikban idézzék fel a vértanú életének eseményeit, a fiatalokat a hittanórák keretében is buzdítsák Bogdánffy Szilárd példájának követésére, hogy hűen Istenhez, az Egyházhoz, ők is élő tagjaivá váljanak a közösségnek amelyhez tartoznak és ne riadjanak vissza az esetleges nehézségektől sem. Szilárd püspök az Egyházhoz való hűség vértanúja. Nem volt hajlandó egy olyan egyházi közösség élére állni, amelyet a

kommunista vezetők akartak Romániában létrehozni s amely nem ismeri el a római pápát a Katolikus Egyház fejének. Inkább a vértanúság útját választotta.

A fentiek értelmében, kérem Főtisztelendő Paptestvéreimet, hogy minden szentmise végén imádkozzék és imádkoztassák az erre a szándékra már 1994-ben jóváhagyott imádságot, amelynek szövege így szól:

„ Urunk Jézus Krisztus, a Te példádát követte szolgád Szilárd püspök is, másokat az igazságra tanított, alkalmas és alkalmatlan időben egyaránt. Ezért a vértanúság koszorúja lett osztályrésze Isten országának ellenségei részéről. Közbenjárására add meg mindannyiunk számára azokat a kegyelmeket, amelyekért bizalommal esedezünk. Engedd, hogy mielőbb nemzetünk szentjei és boldogjai között tisztelhezzük őt. A mi Urunk Jézus Krisztus által. Ámen."

Főpásztori áldással,

Nagyvárad, 2009 Szeptőlételen Fogantatás főünnepén, december 8-án

f L Á S Z L Ó s.k.
megyés püspök

A karácsonyi ünnepkör bezárása után, az évközi idő I. részét különösképpen szenteljük Isten Szolgája Bogdánffy Szilárd boldoggá avatása előkészületének.

Mellékelek Paptestvéreim számára prédikáció vázlatokat, amelyeket feldolgozva, hivatásuk jobban megismerhetik Isten Szolgája életét, vértanúságát.

ISTEN SZOLGÁJA DR. BOGDÁNFFY SZILÁRD

Isten szolgája Dr. Bogdánffy Szilárd 1911. február 21-én született a Torontál megyei Feketetón (Jugoszlávia). Édesapja jeles örmény nemesi család sarja, Ebesfalvi-Bogdánffy Ignác kántortanító és édesanyja Welebny Aranka.

Március 6-án a csókái plébániatemplomban részesült a keresztség szentségében.

1925-ig Torontálkeresztesen tartózkodott és közben a temesvári Piaristák Főgimnáziumában mint konviktusi növendék a gimnázium négy alsó osztályát végezte el 1929-ig.

1925-ben szülei Temesvárra költöznek (Romulus u. 43). 1929-ben a nagyváradai Teológiai Főiskolára jelentkezik. Mayer Antal nagyváradai apostoli kormányzó a budapesti Központi Papnevelő Intézetbe küldi, ahol 1929. szeptember 1. és 1934. június 30. között készül a papságra. Közben, 1933-ban hittanári vizsgát tesz, amit jeles osztályzattal végez.

1934. február 5-én Nagyváradon diákónussá, június 29-én pappá szenteli Fiedler István püspök.

1934. szeptember 1.-1935 augusztus 31. között főiskolai tanár a szatmári bölcseleti és hittudományi főiskolán. 1935. szeptember 1.-1939 december 5. között hittanár a nagyváradai állami fiúgimnáziumban és a Szent Orsolya zárda tanítónőképzőjében.

1937-ben, hogy a román előírásoknak megfeleljen és tanárként működhessen a balászfalvi görög katolikus teológián licen ciátust szerez. Főtárgya a hittan, melléktárgya a latin nyelv.

1940. január 1.-1940. augusztus 31. között hitoktató lelkész a budapesti Ranolder Intézeti tanítónőképzőben és a polgári leányiskolában. Közben június 23-án filozófiából és dogmatikából egyetemi hittudományi szigorlatot tett (cum applausu).

1940. szeptember 15.-1943. augusztus 31. között hittudományi főiskolai helyettes tanár a nagyváradai Római Katolikus Hittudományi Főiskolán, majd 1943. szeptember 1-től főiskolai definitívált, rendes tanára az erkölcstani tanszéknek.

1940. október 15-től a nagyváradai vármegyei közkörház és elmekórház lelkésze.

1940. október 21-től a nagyváradai Papnevelő Intézet lelkivezetője.

1943. június 26-án a budapesti Királyi Magyar Pázmány Péter Egyetemen hittudományi doktorrá avatták. Doktori disszertációjának címe: Szinoptikus Apokalipszis. (Galambos Ferenc szatmári nagyprépost őrizte meg és adta át a nagyváradai püspökségnek).

1944. november 26-tól a nagyváradai Premontrei Fiúgimnázium tanára.

1947. április 16-án Dr. Scheffler János szatmári megyés püspök, váradai apostoli kormányzó áthelyezi a szatmári aulába titkári beosztásba és püspöki tanácsossá nevezi ki mindkét egyházmegye számára.

1948. december 6-tól a szatmári kis szeminárium gondnoka.

1949. február 14-én titokban szenteli püspökké a bukaresti nunciatúra épületében O'Hara nuncius érsek.

1949. április 5-én utazott el Szatmárról Váradra, ahol letartóztatták.

1949. szeptember 3-án a nagyváradai Securitate börtönében volt, majd 1951-ben a Jilava-i és a máramaros- szigeti börtönök lakója.

1953 április első napjaiban a Capul Midia (Fekete tengeri kikötő) börtön lakója.

1953. augusztus 16-án átszállítják a nagyenyedi börtönbe, a 120-as cellába. Ekkor már súlyos beteg, tüdőpanaszai vannak. Szeptember utolsó napjaiban a betegszobába szállítják teljesen legyengült állapotban, tüdőgyulladással, magas lázzal. Tanúk állítása szerint volt gyógyszer, de egy bizonyos Dr. Ranca nevezetű „börtönorvos” nem adott neki, mondván nem kár érte, ha meghal. Október 2-án

meghalt a nagyenyedi börtön betegszobájában, ha lehet ezt betegszobának nevezni. Október 4-én este 7 órakor szállították el holttestét és temették el a „három jegenye” elnevezésű rabtemetőbe, amelynek helyén ma már gyár áll.

Isten szolgája Dr. Scheffler János püspök ezt írja róla Körösbányán 1951. március 12-én: *„Tegnap, nevenapján kegyelettel gondoltam Milviusra. Az Isten fordítson mindent javára, hiszen o valóban istenszerető férfiú. Bízom benne hősként tér vissza szolgálatába”*

A Nagyváradai Káptalan 1993. október 8-án Tempfli József megyés püspök úrtól kérte, hogy indítsa be boldoggáavatását Isten szolgája Dr. Bogdánffy Szilárdnak, amit a Püspök Úr Óexcellenciája meg is tett és 1400/1993. december 17-i levelével felterjesztette az ügyet a Szenttéavatási Kongregációhoz Rómába, ahonnan 1994. február 4-én keltezett 1948-1/94 számú leirattal jóváhagyó választ kapott, így a boldoggáavatás hivatalosan meg is indult azzal, hogy a Püspök Úr felkérte P. Szőke János szaléziánus atyát, hogy legyen ennek az ügynek is a posztulátora Rómában, valamint Mons. Fodor József általános helynököt promotor iustitiaenek nevezte ki.

Előzőleg Bálint Lajos gyulafehérvári érsek hozzájárulását adta ahhoz, hogy - mivel a gyulafehérvári egyházmegye területén temették el és ezért az egyházjog szerint ő is illetékes - a per reá eső részét is Várad folytathassa le.

Ezután indult meg a tanúk kihallgatása és az adatok, tárgyak, levelek, írások, könyvek gyűjtése.

1995 májusában a Posztulátor Atya Vértanúink-Hitvallóink címen folyóiratot indított, amelyben Mindszenty József hercegprímás, Márton Áron gyulafehérvári, Dr. Scheffler János szatmári és Dr. Bogdánffy Szilárd váradai püspök szenttéavatásáról ír.

ISTEN SZOLGÁJA BOGDÁNFFY SZILÁRD, A PAP

A szentelés előtt a fiatal levitát a teológiai rektor szólítja: *„Lépjén elő aki a szerpapságra kivan felszenteltetni!”* És a szentelendő boldogan feleli: *Adsum! - Jelen!*

1934. február 4-én érkezett el ez a minden szentelendő fiatal számára nagyon boldog nap, a szereppá szentelés napja. A nagyváradai püspöki kápolnában állt az oltár előtt, többi társával együtt: Bélteki Ferencsel, Fedorek Imrével és Szörényi Mártonnal. B.e. Fiedler István megyés püspökünk szentelte fel őket. A „Boruljunk térdre!” felszólításra ők négyen nemcsak egyszerűen térdre borultak, hanem teljesen „elterültek” az oltár előtt és fölöttük elénekelték a Mindenszentek litániáját. Ekkor teljesen meghaltak a világnak és fenntartások nélkül átadták magukat Krisztusnak, az őket szolgálatára meghívó Főpápnak. Majd a szentelő Püspök kézföltétele által megkapták a szerepapi renchez szükséges hatalmat, hogy ezentúl ők is „Krisztus követségében” járjanak és a prédikálják Krisztus evangéliumának örömhírét, áldoztassanak és segédkezzenek a legszentebb áldozat bemutatásánál. Minden bizonytalansággal Isten Szolgája itt kérte az isteni Üdvözítőtől: fogadd el Uram élet áldozatomat és segíts kegyelmeddel, hogy egy életen át hűségesen szolgáljak.

Mert mi a hivatás? Egy egészen sajátos érzés, elkötelezettség, önátadás szolgálatra, valami „Itt vagyok Uram, hallja a te szolgád” - ahogy mondja a bibliai Sámuel, tégy velem amit akarsz. A péteri „Uram, te mindent tudsz, azt is tudod, hogy szeretlek téged” megismétlése. Ebben az önátadásban, bár akkor még nem tudta, de benne volt az a 19 év múlva bekövetkező életáldozat, amikor a nagyenyedi börtöncellában elhagyottan, meggyötörten megvált földi porhüvelyétől és a Teremtő Istenhez visszatért, mint olyan szolga aki a „jó harcot megharcolta”. Övé lett az igazság koszorúja, a vértanúság pálmája.

A beteljesedés 1934. június 29-én volt. Ekkora készült el a Liziói Kis Szent Teréz tiszteletére épített váradőssi plébánia templom. Fiedler István püspök azzal is emlékezetesebbé akarta tenni a templomszentelést, hogy úgy a diakonus- mint a papszenteléseket ott végezte. Így a már diakonus Bogdánffy Szilárdot is ott szentelte pappá. Így amit Harsányi Lajos papköltő: A levita énekel című versében oly szépen ír, valósággá vált:

*„Engem az Úr ragadott el magához,
Ő tette szent palástját vállaimra.
Azóta látok minden égi titkot*

Enyém az arany, tömjén és a mirha.”

Az arany és a tömjén mellett valóban megkapta a keserű mirhának olyan mennyiségét, amely a vértanúsághoz elégséges volt. De ekkor még csak az arany és tömjén látszott, mert az volt elérhető közelségben.

Az egyházi rendnek ebben a második fokozatában két „főhatalmat” kapott: a Krisztus nagypénteki keresztdozatának vérontás nélküli megismétléséhez, a szentmise bemutatásához szükséges hatalmat, valamint a szentségek kiszolgáltatásához szükséges hatalmat, hogy a keresztség szentségében újjá szülje a keresztelendőket, hogy Isten gyermekei és a mennyország örökösei lehessenek, a bűnbánat szentségében visszaadja a bűnök szennyétől bepiszkított hófehér ruhát, hogy a szentáldozásban Krisztus valóságos szent testét és véréát adja mindazoknak, akik Krisztussal szorosabb egységben kívánnak élni, hogy a házasság szentségének a kiszolgáltatásakor ott álljon az életbe induló fiatalok mellett és az Úr áldásával megerősítse őket, hogy a házasság szentségében a Mindenható Isten teremtoi tevékenységének a folytatói legyenek, hogy a betegek kenetében az üdvösség olajával, megvigasztalja mindazokat akik testi betegséggel terhelten élnek, avagy az örök élet kapujában állnak és bebocsátást kérnek az élet és halál Urától, valamint szükség esetén akár a Szentlélek Úristen pünkösdi erősítő kegyelmét is közvetítse a bérmlás szentségében.

Kemenes Ferenc versét idézte sokszor, amely szerint:

„A pap az Isten, s ember között középre,

Csillagmagasságra helyezett lámpafény,

Melynek világa mennyország útját

Jelöli ki az élet tengerén

Mindez nem a pap érdeme, hanem Krisztus kegyelme.

A nemzetek apostola Szent Pál a keresztény papság lényegéről, méltóságáról és hivatásáról röviden és tömören szólva azt az ércebe önthető mondatot írta le I. Kor 4,1-ben: *„Úgy tekintsen minket az ember, mint Krisztus szolgálót és Isten titkainak sáfárait”*. A pap Krisztus szolgálója és eszköz az isteni Megváltó kezében, hogy folytassa Krisztus megváltó művét az idők végéig. Sőt pap joggal nevezhető *„altér Christus”-nak*, (második Krisztusnak), mert Krisztus személyét képviseli küldetése alapján: *„Amint engem küldött az Atya, úgy küldetek én is titeket”* (János 20,21).

Pappá szentelése után az első ünnepélyes szentmiséjét Temesváron mutatta be július 1-én. Mottója pedig Szent Lukács evangéliumának 1. fejezetéből, a Szűzanya Magnificatjának első mondata volt: *„Magasztalja az én lelkem az Urat”*.

Az első misés emlékképe pedig, amely fennmaradt, nagyon jellemző Bogdánffy lelkületére: Assisi Szent Ferenc, a hozzá lehajtó Krisztust átöleli. A kép hátoldalára pedig az egykori tulajdonosa ezt írta:

*„Szeretet kereszt nélkül lehetetlen,
Szeretet kereszt nélkül elviselhetetlen!”*

Bogdánffy Szilárd vitte a keresztyét, mert tudta, hogy a keresztet nem lehet letenni, csak vinni Krisztus után.

Kérem, hogy minden szentmise végén imádkozzék erre a szándékra 1994-ben jóváhagyott imádságot, amely így szól:

*„ Urunk Jézus Krisztus, a Te példádat követte szolgád
Szilárd püspök is, amikor másokat az igazságra tanított, alkalmas és alkalmatlan
időben egyaránt. Ezért a vértanúság pálmája lett osztályrésze Isten országának
ellenségei részéről.*

*Kérünk Urunk, közbenjárására add meg, mindnyájunk számára azokat a
kegyelmeket, amelyekért bizalommal esedezünk. Engedd, hogy mielőbb nemzetünk
szentjei és boldogjai között tisztelhessük őt. A mi Urunk Jézus Krisztus által.
Ámen.”*

ISTEN SZOLGÁJA BOGDÁNFFY SZILÁRD, A TUDÓS, A TANÁR

Az 1. Korintusi levél 4. fejezete 1. versében írt sáfárkodás elkezdődik Isten Szolgája Bogdánffy Szilárd számára. Miután elmondta Temesváron első szentmiséjét, az ugyancsak temesvári származású főpásztor Fiedler István püspök szeptember 1-vel Szatmárnémetibe helyezte a Bölcséleti és Hittudományi Főiskolára, hogy ott tanárként oktassa a felnövekvő fiatal papi nemzedékeket. Az egyesítés évei alatt és után is a kispapjaink Szatmáron hallgatták le az I–II. évfolyamot, a filozófiai részét a teológiai képzésnek és utána jöttek Nagyváradra a III-V. évig a teológiai kurzusokra. Kispapjainak igyekezett igazi atyja lenni. Gyakran idézte Boldog XI. Pius pápa „A katolikus papságról” kezdetű apostoli körlevelét, amelyben a pápa ezt írja: *„Nagy és fönséges a papi méltóság. Magasztos díszét nem mocskolhatja be egyes papok emberi gyarlóságából elkövetett siralmas eltévelyedése. Keveseknek bűne nem boríthatja homályba számtalan kitűnő papunk erénnyel, tudománnyal, vallásos buzgósággal, sőt vértanúsággal szerzett dicsőségét.”*

A tanításban magasra állította a mércét, mert a papi méltóság - mondotta - megköveteli azt a magas szellemiséget, lelki tisztaságot és erkölcsi szeplőteleniséget, amely a papi hivatás magasztosságának és szentségének megfelel. Ha tanítványai nem értették meg az előadásokon az elmondottakat, szobája ajtaja mindig nyitva állt és a legnagyobb szeretettel és türelemmel, akár egy órán át is képes volt magyarázni, míg a növendék meg nem értette az elmondottakat. Ezt tette később is, amikor már gimnazista diákokat is tanított. Az egykori nagyváradi görög katolikus püspök Hossu Vasile, aki ugyancsak tanítványa volt, mondotta: *„Valósággal rajongtunk érte, boldogok voltunk amikor valamelyik tanárunk hiányzott, és Bogdánffy jött be órát tartani. Mindig élmény volt őt hallgatni és nála felelni, mert lehetetlen volt, hogy valamit „ki ne húzzon” a diákból. Ilyenkor néhány jó jegyet kaptunk. Sokszor mentem hozzá, mert számtani ismereteim nem voltak elégségesek, buktam is egyszer. Őneki köszönhetem, hogy egyházunk 1948-as megszüntetése után, számtantanárként kereshettem meg a mindennapi kenyeremet. Boldog vagyok és szerencsésnek érzem magam, hogy ismerhettem és növendéke lehettem.”* Amikor bejött a Gojdu Liceumba

helyettesíteni valamelyik tanárunkat, csupán megkérdezte a diákoktól, hogy hol tartanak az anyaggal, és mintha csak akkor hagyta volna abba az előadást, zökkenőmentesen folytatta úgy, ahogy a tankönyvekben benne volt. Mindegy volt számára, hogy humán vagy reál tárgyról volt szó. Mindegyikben otthonosan mozgott.

1935. szeptember 1-től Fiedler István püspök visszahozza Nagyváradra és az akkor frissen Rómában doktorált Dr. Hosszú Lászlóval, aki a Szent László plébániára kapott kápláni kinevezést elhatározták, hogy a kisebbségi magyar ifjúság ügyéért megpróbálnak valamit tenni. És felkarolták a Cserkészetet, a Szívárdát, a Mária Kongregációt, valamint a Legényegylet munkájában is tevékenyen kivették részüket. Rövid idő adatott a kettőjük együttes munkájára, de így is sikerült elindítani egy olyan munkát, amely évek múlva is meghozta a termését. Hosszút Zilahra küldi a Főpásztor, Bogdánffy pedig az Orsolya Gimnáziumnak lesz hittanára és lelkivezetője. Ekkor alapítja meg a volt orsolyita növendékek számára a Szent Orsolya Harmadrendet, amely római jóváhagyást is kap és mindmáig vannak tagjai Nagyváradon.

Közben ír a Szív és az Apostol folyóiratokban és lelkes írásaival terjeszti az evangélium magvát diákjai körében. Ezek az írások nagyjából katekézisek és liturgikus írások. Vasárnapi szentmiséit mindig diákjaiért ajánlja fel és, ha valamelyik beteg, meglátogatja. Ha kell diákjaiért kész tanártársait is figyelmeztetni esetleges tévedéseikre, vagy nevelési módszereik tarthatatlanságára. Az egyik orsolyita tanárnő azzal dicsekedett, hogy ő nagyon szigorú és megköveteli növendékeitől a tananyagot. Éppen ezért van az, hogy az egyik osztályban többeket megbuktatott. Mikor ezt meghallotta, azt mondta a dicsekvő tanárnőnek: Kedves Máter, tudja Ön, hogy mi ez? (a sok bukás) Az Ön tanári diplomája! Nem buktatni kell, hanem úgy tanítani és leadni az anyagot, hogy a diák értse azt, amit tanul. Ez a tanáron múlik, elsősorban. Ő ilyen tanár és nevelő volt, mert élte azt, amit az angyali doktor, Aquinói Szent Tamás ír: *"A papi rend méltó gyakorlásához nem elégséges a közönséges jóság, hanem kiváló jóság kell hozzá - úgy, hogy az életszentség érdemében is kimagaslók legyenek, akik a papirend fölvétele által a nép fölé kerülnek."*

Tudta, hogy egy semmi sem támogatja annyira célja elérésében mint az, hogy az általa hirdetett törvényeket a saját életében valósítja meg. Nagy Szent Gergely pápa ezt így fogalmazta meg: *"Az a szó könnyebben hatol be a hallgatók szívébe, amely mellett a tanító példája is tanúskodik, mert amit szóval tanít, azt szemlélteti is."*

Egykori növendékei olyan szépen nyilatkoztak róla, hogy érdemes néhányat felidézni:

Gyenge Barna nyugalmazott tanár: „Nem tett különbséget a különböző vallások között. Mindenkit egyformán szeretett, segített. Felnéztünk rá. Szerettük mindannyian kivétel nélkül. Szent volt.”

Kristófiné Hoványi Judit művésznő: „Az Orsolya Gimnáziumban mindnyájan szerettük. Olyan világosan tanított, igazságos, de ugyanakkor szeretetteljes volt. Szégyeltük volna, hogy ne tudjunk nála felelni. De ez nem félelem volt, hanem szeretet-megnyilvánulás.”

Dr. Bélés Ilona gyermekorvos: „Fifinek becértük. Rajongásig szerettük és ő is szeretett minket. Soha senkit sem bántott meg a legkisebb mértékben sem. A szegényeket különösképpen szerette, segítette. Biztosan Szent volt.” *Dr. Esszenyeiné dr. Széles Mária* teológiai tanár, református lelkész: „Szilágysomlyói református kislánként kerültem be a nagyvárad Szent Orsolya Rend gimnáziumába, katolikus osztálytársaim közé. De soha különbséget nem tett közöttünk azért, mert én református voltam. Ugyanaz az elvárás, követelmény, de talán több figyelem és szeretet volt amit tőle kaptam.”

Mons. Dr. Dáskál István egykori ordináriusunk is növendéke volt, mondta róla: „Számomra példakép volt. Annál inkább, mert én ő utána mentem a budapesti Központi Papnevelő Intézetbe. Igyekeztem megfelelni az általa felállított követelményeknek én is. A tanulásban sikerült, de a lelkiekben messze előttem járt. Nem szoktam nagy szavakat mondani vagy másokat tömjénezni, de Ő szent volt. Naiv, gyermekded lelkülettel rendelkezett, bízott az emberekben.

Ez sokszor kárára volt. De nem sajnálta sohasem, hogy másokhoz jó volt.”

ISTEN SZOLGÁJA BOGDÁNFFY SZILÁRD MEGPRÓBÁLTATÁSAI

A Trianon utáni magyar kisebbség helyzete szinte elviselhetetlenné vált Erdély szerte. A hírhedt Ghibu törvény elveszi iskoláink egy részét, vagy megvonja a nyilvánossági jogot tőlük, a nagyváradai Premontrei Főgimnáziumot bezárják, a rend javait államosítják... stb. A kisebbségi sanyarú sors, a mindennapi megaláztatás tette sarkalja az embereket. Bizakodnak a költővel, hogy *„jönni fog, mert jönni kell egy jobb kor mely után, buzgó imádság epedez, százezrek ajokán”*. És megindul a szervezkedés. Civilek és egyháziak egyaránt. Nem a többségi román nemzet ellen, hanem a saját maguk jövőjének a biztosítására, hogy az alkalmas időben, az alkalmas helyekre megfelelő embereket állíthassanak, amikor a politika szekerének kereke úgy fordul, mert várható volt a trianoni határok változása. Ebbe belekeverték őt is, bár neki semmi része nem volt ebben a szervezkedésben, de beírták nevét. És volt, aki elárulta őket, megtalálták a névsort és a fegyvereket. Ekkor, 1939 novemberében állították félre Fiedler István püspököt, 29 papot és 10 civilt bezártak, majd még karácsony előtt áttették őket a magyar határon. Dr. Lestyán Endre akkori székesegyházi plébános azt írja a *História* domusban: *„A titkos és tilos szervezkedés miatt Kolozsváron még mindig letartóztatásban lévő foglyokról ma (1939. december 21.) az a meglepő hír érkezett, hogy 29 papot és tíz világit áttettek a határon. A váradi megye ezzel hét papját vesztette el éspedig dr. Köpf Károly palotai plébánost, dr. Hosszú László kárásztelki adminisztrátort, Schönstein (Szörényi) Márton zsidói helyi káplánt, dr. Bogdánffy Szilárd Gajdu Líceumi hittanárt... stb.”*

Itt sem tölti semmittevással az idejét. 1940. január 1-től hitoktató lesz a budapesti Ranolder Intézeti Tanítóképzőben és Leányiskolában (a Vincés Nővérek Intézete). Közben egyetemi tanulmányi szigorlatot tesz június 23-án filozófiából és

dogmatikából.

Ott találja őket az 1940-es bécsi döntés, Észak-Erdély visszacsatolása az anyaországhoz és ezután jöhetett újra haza Váradra, társaival együtt. Az új apostoli kormányzó Márton Áron gyulafehérvári püspök szeptember 15-ével kinevezi teológiai tanárnak a nagyváradi Papnevelő Intézetbe, ahol az erkölcsstan tanszéket veszi át és egy hónap múlva lelkivezetői kinevezést is kap. Rendkívül nagy kitartással végzi mindkét munkáját, de mindemellett boldogan segédkezik mindenütt, ahová csak hívják. Közben 1943. június 26-án a budapesti Királyi Magyar Pázmány Péter Egyetem Hitudományi Karán doktori fokozatot szerez. Doktori disszertációjának a címe: A SZINOPTIKUS APOKALIPSZIS.

1949. április 5-én történt letartóztatása után mindene elveszett, csupán ennek a doktori értekezésnek egy gépelt másolata maradt meg, amelyet a szemétdombról szedett össze a még ma is élő idős szatmári paptestvér, a káptalan jelenlegi nagyprépostja, Nagyságos és Főtisztelendő Galambos Ferenc és az 1990-es változások után átadta Nagyváradnak. Ugyancsak megmaradt egy B(ogdánffy) Sz(ilárd) monogra- mos ezüst zsebóra is, amelyet Nagyságos és Főtisztelendő Révész Gábor szatmári kanonok, aki abban az időben titkára volt az ugyancsak vértanúságot szenvedett Isten Szolgája Scheffler János szatmári püspök és nagyváradi apostoli kormányzónak és így együtt dolgoztak Bogdánffyval a szatmári püspöki irodában, és ezt ő is átadta nekünk. Valamint tudunk egy fehér színű miseruháról amelyet használt, amikor Nagyváradon a székesegyházban misézett.

Térjünk vissza az 1940-es vizstateréshez és a lelkipásztorkodáshoz. Dr. Schriffert Béla apostoli kormányzói helynök jól ismeri Szilárdot és tudja, hogy számára öröm a lelkipásztorkodás, de a betegek gondozása is, ezért 1940. október 15-től kinevezi a nagyváradi vármegyei közkórház és elmeógyintézet lelkészének is. Hatalmas, erős fizikum, kisportolt alkat, nagy munkabíró képességgel rendelkező fiatalember, hiszen 1943-ban alig 32 éves. Teológiai tanár, kórházi lelkész, ifjúsági nevelő és 1944. november 26-án a kormányzó

püspök kinevezi a Premontrei Főgimnázium tanárává is.

Közben embertelen idők következtek. Háború, bombázások, nyomor, éhínség, félelem, a zsidók deportálása a hitleri és nyilas rémuralom idején.

Már írtuk, hogy politikába sohasem ártotta magát. Ez egészen távol állt lelkületétől. Mégis itt kivételt találunk. Mert a zsidó üldözés idején tanár társaival együtt a váradi Papnevelő Intézetben több zsidót, vagy zsidó származású egyént bűjtattak, egyeseket reverendába öltöztettek, kispapokként tartották őket nyilván és lett közülük katolikus pap is. így minden dicsekvés nélkül elmondható, hogy itt, Nagyváradon is megtett a katolikus egyház mindent amit csak tehetett, hogy megmentsen azokat, akiket üldöztek csupán nemzetiségük miatt. Lehet látni az anyakönyvekben is, hogy hányán tértek át a katolikus vallásra ebben az időszakban.

A háború borzalmai után újraindul a teológiai, a középiskolai oktatás és ő rendületlenül áll a vártán és végzi mindazt, amivel főpásztorai megbízzák. Diákjai leveleznek vele, értesítik hogy- és hollétükről, sorsukról. A kispapokat nyaranta felkeresi személyesen is és írásaival, leveleivel egyaránt. Egy egész köteg levelezőlapot hozott el egy egykori növendéke, amelyek mind neki vannak címezve.

1944-ben a szatmári püspöki palotát bombatalálat érte. A palota pincéjében kialakított óvóhelyen lévő központi papság mind meghalt. Ekkor már dr. Scheffler János, az egykori teológiai tanártárs volt a püspöke Szatmárnak és apostoli kormányzója Nagyváradnak. Ezután kéri fel és hívja Bogdánffy Szatmárra püspöke, mert jól ismeri munkabírását, lelkiismeretességét, ügyszeretét. És ekkor Scheffler püspöknek egy olyan egyénre volt szüksége, aki mindenben hivatása magaslatán áll. Bogdánffyban ezt találta meg és kinevezi a szatmári püspöki aulában titkárnak-igazgatónak és mind a két egyházmegye tanácsosának. Mindezek után még a szatmári küsseminárium gondnokává is kinevezi 1947. december 6-án. Itt lett tanítványa nyugalmazott püspökünk Tempfli József Óexcellenciája. Ő mondotta el, hogy a nincstelenség, éhínség évei voltak ezek a háború utáni esztendőök. Nem volt kenyér, cukor és semmiféle

élelem. Reggelente hagymateát kaptak a küsszemináriumban valami összeégett csirizes kenyérfélével. Az összeégett részt levágták, mert csikorgott a foguk alatt. Amikor ezt Bogdánffy meglátta, azt kérdezte: ezt ti Fiúk nem eszitek meg? - összeszedte és a püspöki asztalnál ő maga megette. Scheffler püspök kérlelte, hogy egyen rendes kenyeret, mert a püspöki asztalon csak volt, ő udvariasan visszautasította és azt mondta: Neki ez is jó, és ette tovább a szénne égett kenyér héját.

Ebben az időben már dühöngött javában a „proletáriá- tus”. A kommunista hatalom agitátorai mindenféle megjelentek. Mindenféle hazugságokat fogtak az egyházakra és papokra egyaránt. Ezzel elkezdődött a több mint 40 esztendeig tartó istentelen-ateista rémuralom regnálása. A papnevelő intézetek bezárása, a szerzetes rendek megszüntetése, az egyházi iskolák államosítása, az egyházi vagyon elkobzása, a nagyváradi püspöki palota erőszakos elfoglalása és több mint ezer görög menekült fiatal gyerekekkel való feltöltése, nemkülönb a püspökség állami megszüntetése, főesperességgé való degradálása, a papok bebörtönzése, illetve deportálása.

DR. BOGDÁNFY SZILÁRD, A PÜSPÖK

A Szentszék, az akkor uralkodó Szentatya XII. Pius pápa már ismerte a kommunista praktikákat, hisz 1917, az orosz kommunista hatalom átvétele után már tapasztalta azt. Éppen ezért 1948. július 29-én a „Nominatio substituorum” (utódok kinevezése) Szentszéki rendelkezés értelmében az éppen kormányzó püspököknek kötelező volt három titkos utódot kinevezni, hogy az ő akadályoztatásuk, letartóztatásuk, elhurcolásuk esetén, ezek a titkos ordináriusok vezessék az egyházmegyéket. Az elsők közül többeket, akiket még a hivatalukban lévő püspökök neveztek ki, titokban Bukarestben püspökké szentelt az akkor még ott tartózkodó szentszéki követ, Gerald Patrick O'Hara érsek.

Mint a két egyházmegyének egyik legjelesebb papját, a szatmári püspök és váradai apostoli kormányzó Isten Szolgája Dr. Scheffler János Bogdánffy Szilárdot jelölte, akit 1949. február 14-én a bukaresti nunciátúra épületében O'Hara régens püspökké szentelt. Akik a szentelésen jelen voltak mind esküt tettek, hogy gyónási titok terhe alatt hallgatnak róla. 1993-ban ketten még éltek ezek közül. Az egyik a későbbi, akkor már ugyancsak titokban felszentelt lugosi görög katolikus püspök, Ploscaru Ioan volt. Ő mondotta el, amikor boldoggá avatási tanúként kihallgattuk, hogy határozottan emlékszik Bogdánffy személyére, már régtől fogva ismerte és ő majdnem minden titkos püspök szentelésen jelen volt, csak a napra nem emlékszik pontosan.

A napra viszont jól emlékezett Laslau Clara apácafőnöknő, aki a nunciaturán teljesített még négy nővér társával szolgálatot, hogy február 14-én volt a szentelés, amely dátum az ő zárdába belépésének a napja is. Ő mondotta azt is, hogy négy nővértársával együtt esküt tettek, halálos bűn terhe alatt O'Hara

nunciaturai régens, érsek előtt, hogy a titkot megtartják. Nem is mondta el senkinek, csak 1993-ban, amikor Bukarestben a szentelés tényéről felvettük a szükséges jegyzőkönyvet. Clara nővér vallotta: *Ma is hallom, amint érces hangján mondta a nuncius, Téged Szilárd testvérem a vértanúságra szentellek! Szomorúan hallottam, hogy alig néhány hét múlva el is kezdődött ez a vértanúság. De röviddel ezután én is hasonló sorsra jutottam. Ajilavai börtönbe kerültem, mert a nunciaturán dolgoztam. De titkomat mindezideig őriztem, csak apácafőnöknőmnek mondtam el, akinek a parancsára teszem ezt a vallomásomat is."*

Így Bogdánffy Szilárd immár az egyházi rend harmadik, legmagasabb fokozatát is megkapta. Bár biztos vagyok benne, hogy gyónási titokként őrizte és titkát magával vitte a sírba.

Szentannay Sándor egykori rabtársa volt Bogdánffynak a Jilava-i börtönben, aki Szatmáron élt. Akkor ő fiatal, alig 20 esztendő tanító volt és az államhatalom megdöntésére való szervezkedéssel vádolták és 10 évi börtönbüntetésre ítélték. *Szilárd - mert így szólítottuk, felhatalmazott rá, hogy tegezzem, - mondotta a 80 éves, tüdőbeteg ember a kihallgatása alkalmával -, egy rendkívül figyelmes, udvarias és alázatos ember volt. Azt tudtuk, hogy pap, de hogy püspök, azt csak most tudtam meg, bár én református ember vagyok, de amikor a szatmári székesegyház környékén járok, mindig betérek oda egy imára. Olyan jól esik a csendben egy kis ideig Istennel beszélgetni. Legutóbb amikor bementem, ott találtam a pádon egy Vértanúink, Hitvallóink című füzetet és ebbe belelapozva ott találtam az én egykori rabtársam, Bogdánffy Szilárd képét és azt, hogy elindult a boldoggá avatási eljárása. Akkor tudtam meg, hogy ő titokban felszentelt püspök volt. Nagyon megörültem ennek a találkozásnak és mindjárt megragadtam az alkalmat, hogy imádkozzam is hozzá, mert nagyon nagy gondban voltam az unokám miatt. Feleségem és az egyetlen fiam is már meghalt. Az unokám rám maradt. De én is beteg és kisnyugdíjas vagyok, ő pedig szeretne, mert tehetsége is van hozzá, felsőbb tanulmányokat folytatni. De nincs hogy. A szegénység az akadály. Egyetemre bejutni egy szegény embernek lehetetlen. Ekkor fogalmazódott meg bennem a gondolat és Szilárdhoz fordultam. A saját szavaimmal kértem: „ha valóban püspök voltál és Isten trónjánál állsz, mint vértanú, nagyon kérek segíts meg Szilárd, te jogosítottál fel arra,*

hogy így szólítsalak. Segítsd meg az unokámat, hogy bejusson az egyetemre." És bejutott. De akkor ismét elfogott a félelem, hogy mi lesz, az egyetemi idő alatt még sok mindenről kell gondoskodni: lakás, étkezés stb. Ebben is segített - kérés nélkül - Szilárd, mert az unokám ösztöndíjjal jutott be az egyetemre. Azóta mindennap imádkozom hozzá és segít. Adja Isten, hogy mihamarabb sikerüljön a boldoggá avatása, csak azt sajnálom, hogy én nem lehetek majd ott Rómában. Pedig, ha megéhezném akkor is elmennék." - mondta az öreg tanító bácsi.

Még egy másik aranyos esetet is elmondott, amely 1950. szeptember 17-én történt. Ezt a dátumot megjegyeztem, mert másnap Sándor napja volt, a névnapom. Sanyi, mondta Bogdánffy, holnap meghívok ünnepi Sándornapi ebédre. El sem tudtam képzelni, hogy mit ért ő ebédmeghívás alatt, még hozzá ünnepi ebéd. Semmink sem volt. Éhezünk. Hozzá tartozóink azt sem tudták, hogy élünk vagy halunk. Így csomagot sem kaphattunk soha. Nagyon vártam a másnapot. 11 óra után odajött hozzám és a ruhája zsebéből elővett egy fehér gyolcsba csomagolt kenyérdarabot - az előző napi kenyéradagját - kettétörte és azt mondta: vedd el az egyiket. Isten éltesen! - és szóltan megettük a kenyeret. Én sírtam és ma is sírok, ha rá gondolok, mert ez akkor, ott, azon körülmények között, valóságos lakoma volt és életem legcsodálatosabb, emlékezetes Sándor napja. Nagyon nagy ajándék volt Szilárdtól. Az a kenyéradag az élet fenntartásához elengedhetetlenül szükséges volt. Meggyőződésem, hogy emberfeletti erőt követelt tőle, hogy ne egye meg, tegye el másnapra és ossza meg velem. Én nem tudtam volna ezt tenni. De Ő...

Úgy öltözve, püspöki ornátusban, ahogy a kis képeken látjuk, amely egy festményről készült reprodukció, sohasem volt. Ezekről a titkos püspök szentelésekről nem adtak ki hivatalos okmányokat, de talán a vatikáni levéltárakból valamikor előkerülnek ezek az iratok is, mert a bukaresti nunciatúra dokumentumai ott vannak nagy ládákból, állítólag még mindig az irattár folyosóin, úgy ahogy Bukarestből elmenekítették amikor a szentszéki követséget kiutasították az országból.

ISTEN SZOLGÁJA BOGDÁNFFY SZILÁRD, A VÉRTANÚ

A bukaresti püspökszentelés után milyen érzésekkel térhetett haza 1949. február 15-én az új Főpap, nem tudhatjuk, de szent meggyőződésem, hogy alázattal, szeretettel és Istenbe vetett szent bizalommal. Senki sem köszöntötte virágcsokorral, a székesegyház orgonáján nem zúgott fel az Ecce sacerdos magnus dallama, mert nem tudták, hogy immár ő is apostol utód. Talán ő is elmondta ezt a kis imádságot: *„Istenem, beleteszem a te szent kezedbe, az én miértekkel küzdő kicsiny életem. Te jó vagy, te tudod mit miért engedsz meg, Uram, a te akaratom legyen!”*

Ekkor már nyílt egyházüldözés volt, mert az egyházellenes intézkedések megjelentek.

- a 151/1948 számú törvénnyel a román kormány felmondta a Vatikánnal 1929-ben kötött konkordátumot;

- 1948. július 1. - minden egyházi felekezet működési statútumot kellett, hogy összeállítson;

- 1948. augusztus 3. - a 175-ös törvény államosítja az egyházi iskolákat;

- 1948. augusztus 4. - a Kultusztörvény 22. cikkelye kimondja, hogy 750.000 hívővel kell rendelkeznie egy püspökségnek. így Romániában mindössze két püspökség marad, a Bukaresti érsekség és a Gyulafehérvári püspökség. Ugyanennek a törvénynek a 37. cikkelye kimondja az egyházi javak államosítását;

- 1948. szeptember 17-én Dr. Scheffler János püspöki jogait felfüggesztik;

- 1948. október 28. éjszakáján letartóztatják a görög katolikus püspököket, és 1948. december 1-én a 358. törvénnyel megszüntetik a görög katolikus egyházat.

A Nuncius tiltakozik a Külügyminisztériumnál, de mindhiába. Ilyen időben érkezett el Dr. Bogdánffy Szilárd püspökké szentelése 1949. február 14-én. Ezzel O maga is vállalja a vértanúságot, ahogy a szentelő érsek O'Hara mondta: Szilárd Testvérem, téged a vértanúságra szentellek!

1949. április 5-én Szatmárról Váradra jött. Miért? Ki tudja... Dr. Lestyán Endre prelátnak kanokok, székesegyházi plébános a História Domusban ezt írta: *„Engem ma délután 5 óra tájban egy detektív autón bevitt az állambiztonsági hivatalba. Körülbelül egy óráig ültem egy szobában. Ezután, valószínűleg három hivatalnok, vagy detektív jelenlétében hallgattak ki. Semmi*

különösebb ügyről nem volt szó, inkább általános kérdéseket tettek fel és kérdezték a véleményemet a jelenlegi helyzetről és rendszerről. 7 óra felé szíves kézszerítással búcsúztak el tőlem. Ugyanílyen kihallgatásra vittek be még 3-4 papot a Káptalan-sorról. De szintén hamarosan hazatérték. De Bogdánffy Szilárdot, aki a délutáni vonattal érkezett Szatmárról, őrizetbe vették. *Úgy látszik, e mögött valami komolyabb ügy van. Izgalomból volt elég."*

Innen Váradról, Jilava földalatti börtönébe szállították. Itt akkor együtt volt mindenféle rendű és rangú ember. A királyi Románia miniszterei, tábornokai, románok és magyarok, katolikus, református és ortodox emberek, sőt bizonyos Prahova környéki kőolaj kutak tulajdonosai, akik között franciák is voltak. Bogdánffy mindenkivel a saját nyelvén beszélt. Amikor az elítéltek vitatkozásuk közben nem tudtak megegyezni, mindig Bogdánffyt kérték fel döntő bírónak, aki mindig ezzel a mondattal kezdte: *Én úgy tudom, hogy... és sohasem, hogy ez vagy az az igazság. De biztosak lehetek abban, hogy az úgy igaz, ahogy ő mondta.*

A már említett szatmári tanító, Szentannai Sándor mondta el, hogy *„Nagyon jó volt vele beszélgetni. Mindenkibe erőt öntött, bátorított és imádkozott velünk. Nyelvoórákat adott, vagy történelmi leckéket stb. Mindig bizakodó, jókedvű volt. Sokszor jöttek érte és elvitték „kihallgatásra”. Sohasem beszélt arról, hogy hova vitték, de amikor visszajött, akkor láttuk, hogy biztos vallatták, ütötték, mert szinte jártányi ereje sem volt. Ilyenkor nem faggattuk. Ő szótlánul ült és láttuk, hogy nagyon szenved. De ilyenkor is mindig tudott örömet szerezni nekünk, a cellatársaknak. Néhányannagy dohányosok voltunk. Cigaretta nagyon szűkösen volt. Volt aki kész volt odaadni napi kenyéradagját is egy szál cigarettáért. Ő mindig hozott egy cigarettát. Sohasem mondta, hogy honnét, de hozta. És mi örültünk neki."*

Ioan Ploscaru lugosi görög katolikus püspököt 1949. augusztus 25-én tartóztatták le, és 1950 májusában került Jilavára. Itt találta Bogdánffy Szilárdot. Ő volt az egyetlen aki tudta, hogy ő püspök, hiszen ott volt a püspökké szentelésén Bukarestben. Szeptemberben burgonyát vittek a börtönbe és a rabokkal hordatták le a pincébe. *„Itt a krumplihordásnál találkoztam Bogdánffyyal, mondta Ploscaru püspök. Bár tilos volt a beszélgetés, mégis sikerült néhány szót váltani. Láttam, hogy alig bír menni. Jártányi ereje sem volt. Leginkább térdén csúszott, de a zsákot így sem bírta vinni. Azt mondta: egész éjjel ütöttek. A talpamon eltörtek egy seprűnyelet. Teljesen összetörtek. Ennyit tudok róla. Többet nem láttam. Csak hallottam Máramarosszigeten, hogy ott is volt rövid ideig."*

1951 februárjában vitték át Máramarosszigetre az ólombányába. Itt találkozott vele egykori tanítványa Drozdovszky Géza, későbbi tb. kanonok, aki 14 évet ült csak azért, mert nem jelentette fel híveit, hogy szervezkednek a kommunista önkényuralom ellen. *„Szilárd püspököt, úgy kínozták, hogy csigára húzták és közben egyre kérdezték: akarja-e még a kapcsolatot a római pápával? Bebörtönzése tulajdonképpen politikai célból történt, mert a kommunista forgatókönyv előírásainak megfelelően egy Rómától független nemzeti katolikus egyház megszervezését célozták, amelynek egyik vezéregyéniségéül Dr. Bogdánffy Szilárdot szemelték ki. Ő viszont minden kínzás ellenére is hűséges maradt."*

1952-ben a Fekete tenger melletti kivégzőtáborban volt Capul Midian. Itt volt rabtársa Virág Ágoston csíkszentsimoni fiatalember. *A kőfejtéssel próbálták megtörni akarátát. A forró nap összeégette testét, fejét, állandó fejfájása volt, talán napszúrást is kapott. Rettenetes hely volt. Az örök gonoszak, szadisták, állandóan a nyomunkban voltak. Nem beszélgethettünk, nem ülhattunk le, nem pihenhattunk. Egész nap fejtettük a követ, amelyet a Duna-csatornához vittek, amit akkor Halál-csatornának neveztek.*"

1953 első hónapjában Nagyváradon találjuk, ahol a katonai bíróság 12 évi kényszermunkára ítéli. Gergely János fiatalember, aki ma is él Nagyváradon, itt volt rabtársa és Bogdánffy Szilárd vallásos lelkületéről nyilatkozott. *„Nagy tisztelője volt Szent Józsefnek. 1953-ban az ünnepe előtt kilencedet tartottak. Mindennap elmondtak esténként egy kis rövid imádságot, amely így szólt: „Úristen, aki Szent Péter bilincseit csodálatosan megoldottad és őt sértetlenül kivezeted börtönéből, vezess ki minket is ebből a nagy és nehéz börtönből.”*

1953. augusztus 16-án átszállítják a nagyenyedi börtönbe, a 120-as cellába, ahol alig egy hónapot élt. A négy és fél év elég volt arra, hogy egy erős fizikumú, nagy teherbírású fiatalembert is olyan mértékben tönkre tegyenek, megkínózzanak, hogy belehaljon az elviselt borzalmakba. Tüdejét támadta meg a betegség. Nem adta meg neki, bár volt, a szükséges gyógyszert a börtönorvos, ha egyáltalán orvosnak nevezhető az a Ranca, aki azt mondta: *„Csak dögöljön meg, nem kár érte!”* És október 2-án az ún. betegszobában, egyedül, elhagyottan, 42 évesen, egy polihisztor, egy tudós nevelő, lelkivezető átadta nemes lelkét Teremtőjének, mint a legújabb kori egyház vértanúja.

A gonoszok diadalt ültek, eggyel kevesebb ellenségük maradt, gondolták - a végük gyalázat és megsemmisülés - nem tudták, hogy ők már Isten békéjében vannak és a boldog Isten örök szeretetében.

Nagyenyeden temették el 1953. október 4-én a „Három jegenye” elnevezésű rabtemetőben. Az egyik tanú vallomása szerint még koporsót is készítettek neki és korommal egy keresztet is rajzoltak a koporsóra. *„Imádkoztunk, amikor a koporsót rátették a lovaskocsira és elvitték a sírhoz. Mi nem kísérhettük el, ezért addig nem szólaltunk meg, amíg gondoltuk, hogy nem tették a sírba, mintha ott álltunk volna a sírnál.”*

Következett 40 évi hallgatás, némaság. Csak néhanapján, amikor együtt voltak az osztálytársak, mert mind éltek, emlegették és mondták a névsort: Béltéki Ferenc, Bogdánffy Szilárd, Fedorek László, Hosszú László és Szörényi Márton.

Dr. Hosszú László ordináriusunktól sokszor hallottam, amikor nagy gondjai voltak: *Milyen lenne, ha Szilárd élne. Ő olyan okos tanácsokat tudott adni. Egész éjjel elbeszélgettünk néha, de mindig neki volt mindenben igaza. Az események beigazolódtak. Örülök, hogy barátomnak mondhattam, és hiszem, hogy az örökkévalóságból imádkozik értem, mert biztos ott van. Ő szent volt!*

Radnóti Miklós írja a Töredék című versében:

*„Oly korban éltem e földön,
amikor az ember úgy elaljasult,
hogy önként, kéjjel ölt, nemcsak parancsra,
s míg balhitekben hitt s tajtékozott téveteg,
telefonták életét vad kényszerképzetek.*

.....
*Oly korban éltem én e földön,
mikor, ki szót emelt, az bújhatott,
s rághatta szegyenében ökleit,
az ország megvadult s egy rémes végzetten
vigyorgott vérted és mocsoktól részegen.*

Közben a nagyenyedi rabtemetőből haza akarta hozni Galambos Ferenc szatmári nagyprépost úr Bogdánffy Szilárd hamvait, amikor hazahozták Gyulafehérvárra Dr. Maczalik Győző titkos püspök és Isten Szolgája Dr. Scheffler János szatmári püspök csontjait, de a váradi vezetés félt tőle, mert titokban kellett volna elintézni az exhumálást. Később a nagyenyedi rabtemetőnek erre a részére, ahol Bogdánffy sírja is volt, lakótelepet létesítettek. így lett ismeretlen a sírja, csak a nagyenyedi katolikus templom kertjében áll egy emlékmű, amely hirdeti, hogy ott szenvedett vértanúságot sok-sok társával együtt Isten Szolgája Dr. Bogdánffy Szilárd.

ISTEN SZOLGÁJA DR. BOGDÁNFFY SZILÁRD, A BOLDOG

Az 1989-es romániai változások után lehetővé vált a boldoggá avatási eljárás elindítása. A boldoggá avatás az első lépcsőfok a szentté avatáshoz.

1993. október 8-án a Nagyvárad Latin Szerartású Káptalan írásban kérte Tempfli József megyéspüspök Őexcellenciáját, hogy indítsa el a boldoggá avatási eljárást, aki 1400/1993. december 13-án beteresztette a Káptalan kérését a Szenttéavatási Kongregációhoz Rómába. Innen 1994. február 4-én keltezett 1948-1/94 számú leiratban közölték, hogy engedélyezik a boldoggá avatási eljárás elindítását és az „Isten Szolgája” megtisztelő cím használatát Szilárd püspök neve előtt.

A Megyéspüspök Úr kinevezte az egyházi bíróságot. Posztulátornak felkérte P. Szőke János szalézi atyát, promotor justitiae - az igazság felderítőjévé Mons. Fodor József általános helynököt, valamint szakértővé Mons. Matos Ferenc apát kanonokot és Rajna József tb. esperes, fugyivásárhelyi plébánost. Bálint Lajos gyulafehérvári érsek úr hozzájárul, hogy a boldoggá avatási eljárás Nagyváradon történjék és nem az elhalálozási helyén, Nagyenyeden, amely jog- hatóságilag az ő illetékességi körébe tartozott.

Ezek után indul el az anyaggyűjtés. Életrajzi adatait kellett mindenk előtt megtudni, mert még a születési ideje és helye is ismeretlen volt akkor. De mindenben segítségünkre sietett az isteni Gondviselés. Amikor minden út eredménytelennek bizonyult, akkor hozott az egyik öreg irattár rendező Boér Imre bácsi egy kis köteg iratot, amely éppen elégséges adatot tartalmazott, hogy ezen a vonalon el lehessen indulni. Így jutottunk el Torontál vármegyei Feketetóra és

Csókára, ahol keresztelték Isten Szolgáját. Az akkori csókái plébános Both István esperes úr, amikor megkapta Huzsvár László nagybecskrekei püspök úrnak címzett levelünket, amelyben a keresztelési igazolást kértük, azt válaszolta: Itt nem született semmiféle püspök. És megtalálta, hogy 1911. február 21-én született, akit 1911. március 6-án Szilárd Ignác névre kereszteltek a csókái templomban és a keresztelő pap egyben a keresztapja is.

Majd jelezték, hogy hol élnek még egykori rabtársai, akik felvilágosítással szolgálhatnak, amelyek hasznosak lehetnek a boldoggá avatáshoz. Így az elsőt Csíkszentsimonban találtuk meg, Incze Dénes tusnádfürdői plébános értesítése alapján: Virág Ágoston erdészeti főiskolát végzett idős testvért. Ő tovább küldött és még következett 24 tanúnak a felkeresése és kihallgatása Bukaresttől Halmüig, Lúgostól Szatmárnémetiig és Nagyváradig. Valóságosan kézzel-kézre adtak bennünket, hogy minél több adatot gyűjthessünk össze.

Minden egyes tanú vallomásából kitűnt, hogy mindenki szerette, mert egyéniségében - bár nem volt fizikumra szép - volt valami szeretetreméltóság, vagy szentség.

Míndezek a tanúvallomások benne vannak abban a több, mint 250

oldalal anyagban, amelyet a Posztulátor atya olaszra fordítottatott és bekötve felküldött a római Szenttéavatási Kongregációhoz. Ennek egy példánya, fehér bőrkötésben került II. János Pál pápa asztalára is. Ezt megerősítette levelében a Pápa akkori személyi titkára, Staniszlav Dzivisz, a mostani krakkói bíboros-érsek. Ezt az anyagot hívják Pozíciónak. Amikor lezárul az egyházmegyei gyűjtés, az anyagot „leteszik” Rómában. És innen várják a további fejleményeket.

Erről a pozícióról is álljon itt néhány részlet. Öt nagy része van az anyagnak.

1. A Relator Generális Eszer Ambrosio domokos rendi atya előszava. 4 oldal.

2. Egy bizonyos információ Dr. Ambrosi Andrea ügyvéd részéről, aki megállapítja, hogy valóban vértanúságot szenvedett-e Isten Szolgája Bogdánffy Szilárd. Ez 115 oldalt tesz ki.

3. A Szenttéavatási Kongregáció prefektusának, Josephus Sáráivá Martins érseknek a leirata, amelyben hitelesnek ismeri el az egyházmegyei vizsgálatot.

4. 56 oldalon következnek a tanúvallomások.

5. A kritikai életrajz 50 oldalon és 27 oldalon a történelmi korrajz Dr. Bura Lászlótól, valamint a történelmi és teológiai szakértők véleményzései 10 oldalon.

Következett a várakozási idő. Már Tempfli püspök úr sürgette az ügyet, 2004. január 29-én a 100/2004 szám alatt kérte magát a Szentatyát, hogy amikor IV. Károlyt az utolsó magyar királyt boldoggá avatja Rómában, avassa boldoggá Isten Szolgája Bogdánffy Szilárdot is. A pápa betegsége és halála miatt ez elmaradt.

Újabb kérésekre azt a választ küldték, hogy a sorrendben a 87. helyen áll a Bogdánffy ügy.

Böcskei László püspök Úr Őexcellenciája már májusban írt a Szenttéavatási Kongregáció prefektusának, Amato érsek úrnak és kérte, hogy ha lehetséges, történjék meg a boldoggá avatás, mert az itteni katolikusok számára ez nagyon nagy lelki erőt jelentene és a hit megerősödéséhez vezetne.

Míndezek után október 17-én a kilenc tagú Teológiai Bizottság ülésén egyhangúlag megszavazták, hogy Isten Szolgája valóban vértanúságot szenvedett, bár ez a vértanúság nem „formális”, nem ontotta vérért valóságosan Krisztusért, de materiális vértanúság, mert Krisztus ügyéért szenvedett és halt meg a börtönben, embertelen körülmények között. Ez az anyag is nyomtatásban 81 oldalt tesz ki. A dokumentum utolsó soraiban olvasható, hogy *„Ez a püspök, akiről tanácskoztunk, ha a Szentatya is megerősíti, Krisztus vértanúja.”*

Böcskei László püspök úr Őexcellenciája kihallgatást kért Amato érsek úrtól és december 5-én találkozott vele Rómában. Ügyünk mindenben pozitív. 2010. január 12-én ül össze a hét tagú bíborosi kollégium és hozza meg a végső döntést, amely után már a Szentatyának kell kimondania a végső szót, azaz kihirdetnie a boldoggá avatás dátumát.

Remélhető, hogy hamarosan itt, Nagyváradon, megtörténik Isten

Szolgája Bogdánffy Szilárd vértanú püspökünk boldoggá avatása. Addig imádkozzunk hozzá és kérjük, álljon mellettünk és ügyünket vigye győzelemre.